

100 JAAR GELEDEN: EXPO 1913 DEEL 1 (JANUARI - APRIL)

VOOR U VERZAMELD UIT 31 500 EDITIES VAN DE GAZETTE VAN GENT

8 januari 1913

De gemeenteraad vergaderde gisteren andermaal op de koer van de citadel om te beslissen over het behoud of de afbraak van de monumentale ingangspoort, tot nu toe gespaard gebleven, maar waarvan enkelen de verdwijning wensen, in het belang van het algemeen uitzicht op het *Feestpaleis*.

De heer burgemeester deelde de raadsleden mee dat de aankondiging van de vergadering bij de leden van de *Stedelijke Commissie van Oudheidkunde* grote opschudding had verwekt.

Hij acht het best mogelijk de ingangspoort te behouden, die trouwens niet recht op de Kunstlaan uitgeeft en ze met boomgewassen, klimop en wilde wijngaardranken te bekleden, zodat zij het uitzicht van een ruïne zou krijgen. Na nog enkele opmerkingen werd het voorlopig behoud in stemming gelegd en aangenomen met 16 voor en 8 tegen.

Bij een wandeling rond het *Feestpaleis* deed de heer Coppieters bemerken dat men bij het bouwen niet voorzien heeft dat de bezoekers die per rijtuig aankomen de eigenlijke feestzaal niet droogvoets kunnen bereiken. Zij moeten afstappen aan de hoofdingang van het park, grote trappen beklimmen en honderden meters in de regen of de wind lopen.

Deze mening werd algemeen bijgetreden. Men zal trachten door een hellend vlak langs de wandeldreef op de kazematten een weg voor rijtuigen aan te leggen.

10 januari 1913

Over de aanstaande hofbouwtenoonstelling waarmee de *World's Fair* zal geopend worden bereiken van alle kanten uitmuntende tijdingen het bestuur van de *Koninklijke Maatschappij van Tuin- en Kruidkunde*.

Engeland en Frankrijk zullen oprechte verrassingen leveren. In Holland maken de tuinbouwers zich even geestdriftig gereed.

Duitsland zendt talrijke inschrijvingen. Er komen orchideeënkwekers, kruidkundigen en grote hofbouwers uit München, Erfurt, Dresden en Berlijn. Oostenrijk, Zwitserland en Rusland sturen belangrijke vertegenwoordigers en uit Italië komen tuinarchitecten.

Uit Amerika is de heer Julius Rochs afgereisd, vertegenwoordiger der voornaamste hofbouwfirmas van gans de Verenigde Staten.

Spanje, Egypte en de Scandinavische landen zullen door hun voornaamste hofbouwers vertegenwoordigd zijn.

15 januari 1913

Het plan is ontworpen om in de aanstaande *Wereldfoor* te vertonen wat Vlaanderen aan economische, kunst- en cultuurkrachten teelt.

Midden de grootse betoging van de economisch wedijverende natiën zal op schitterende wijze de ware betekenis van de Vlaamse beweging en de onweerstaanbare drang naar de algehele herwording van het Vlaamse worden bevestigd. Zij zal onder de benaming *Vlaamsche Kunst* bestaan uit congressen, voordrachten, volksvergaderingen, optochten, muziekkuitvoeringen en tentoonstellingen.

Tot de verwezenlijking van dit plan wordt de eendrachtige samenwerking vereist van de Vlaamse maatschappijen en instellingen, zonder onderscheid van politieke strekking.

17 januari 1913

Het loon van een toegevoegde opzichter in het *Museum van Schone Kunsten* werd op de stedelijke begroting van 200 op 1000 frank gebracht, omdat men voorziet dat tijdens de duur van de *Wereldtentoonstelling* één of twee bijgevoegde opzichters onmisbaar zullen zijn.

In de Engelse afdeling is men begonnen met de verdeling van de plaatsen voor de tentoonstellers. Reeds drie maanden zijn wagons met Engelse voorwerpen op het terrein aangekomen. Dit heeft sindsdien een douanediens in de statie van de tentoonstelling vereist.

21 januari 1913

De aantrekkelijkheden vormen in een wereldtentoonstelling altijd een grote factor voor de bijval. Het *Algemeen Bestuur* heeft zich gewend tot een Engelse maatschappij *Ghent Syndicate 1913 Limited*, die de bezoeker een nieuwe reeks uitspanningen zal bieden waarvan de meeste nog nooit in België te zien

waren.

Het *Plein der Attracties* zal met grote kosten worden ingericht en alles bevatten wat op dat gebied het nieuwste is, waaronder verscheidene schouwspelen die kunnen wedijveren met die der buitenlandse wereldtentoonstellingen.

Als men het park binnengaat langs de Kortrijksesteenweg zal men zich dadelijk te midden van een menigte aantrekkelijkheden bevinden, die alles bevatten wat het vernuft heeft kunnen uitvinden tot vermaak van het publiek.

Gaat men links, dan komt men voor de *Giant Coaster*, een gans nieuw type van *Scenic Railway*, de grootste ter wereld, met enkele beklimmingen. De bouw zal ongeveer 100 meter lang zijn, de baan nagenoeg 2 kilometer. Daarop zullen vijf treinen rijden. De reizigers zullen landschappen doorkruisen uit alle werelddelen, natuurgetrouw weergegeven tot in de bijzonderheden, aan een snelheid van 8 tot 150 kilometer per uur. Deze laatste toepassing van de zwaartekracht als aandrijving zal geplaatst zijn in het deel van het park tussen één der restaurants van het Feestpaleis en de Leopoldlaan.

Onder de *Giant Coaster* begrepen zal in hetzelfde gebouw een niet minder fraaie aantrekkelijkheid worden ingericht, getiteld *De Toverkelders*. Hier zullen de reizigers in bootjes, geheimzinnig voortbewogen over de golfjes van een kronkelende rivier, door wonderbare grotten varen en er de verschillende geheimen van de onderaardse wereld te zien krijgen.

Midden de schilderachtigste lichteffecten zal men paleizen, Chinese pagoden en andere Oosterse wonderen kunnen waarden.

Naast dit alles komt de laatste opschuddingwekkende nieuwigheid, de *Glijdende Bol*, die jong en oud hartelijk zal doen lachen. Deze uitvinding bekommt sedert zes maanden de grootste bijval in Londen en heeft in heel het koninkrijk de gunst verworven van de *High Life*.

Aan de oever van de grote vijver komt de attractie van de *Water-Chute*, de grootste die ooit gebouwd werd, 40 meter hoog, met een helling van 100 meter tot aan het water, waar de boten afglijden met een snelheid van 90 kilometer in het uur. Een veiligheidsophaler zal de reizigers naar boven brengen. De *Aantrekkelijkheden* zullen dubbel zo belangrijk zijn als te Brussel. De bezoeker zal niet weten waar eerst te gaan zien: de harem, de ganzenjacht, de bekorende golven of een aquarium waar men naar hartelust zal mogen vissen. Ook zijn er luchttochten, koersen op ski's, tobogans en troepen dansers en danseressen van vele landen, in hun nationale klederdracht. Vele muziekkorpsen zullen zich doen horen en er zal vermaak zijn voor klein en groot.

De echte *clou* wordt het wonder van mechanisme en elektriciteit, dat een trefende gedachte zal geven van de verschrikkelijke schipbreuk van de *Titanic*, ingericht in een bijzonder paviljoen. Men zal er een juiste nabootsing zien van het reuzenschip. Het is geen cinématografische afbeelding maar een hervor-

brenging van het schip in het klein, die voor de eerste maal te Gent te zien zal zijn.

Teneinde de bezoekers van het park naar dit deel te vervoeren zal binnen de terreinen een kleine *Decauville*spoorweg worden aangelegd.

26 januari 1913

Vele personen die in de laatste dagen het terrein van de tentoonstelling bezochten drukten hun vrees uit dat men niet op tijd gereed zal komen. Het zal hen enigszins gerust stellen te horen dat er thans in de verschillende afdelingen meer dan 2500 werklieden aan de arbeid zijn. Donderdag waren er juist 2543.

27 januari 1913

Ziehier een goede gedachte. De dienst van de openbare veiligheid zal ter gelegenheid van de *Wereldtentoonstelling* een album doen uitgeven dat de signalementen bevat van ongeveer 500 dieven, hotelrovers, beuzensnijders, spoorwagschuimers, bekende aftroggelaars, valspelers, bijlopers en lichtekooien. Het boekje zal als *vademecum* aan het personeel van de politie overhandigd worden. Als die gevaarlijke gasten naar Gent zouden komen, zal men ze zo spoedig mogelijk kunnen herkennen en aanhouden. Het is de eerste maal dat een dergelijk inlichtingenboekje in België wordt uitgegeven.

4 februari 1913

De Franse deelneming neemt tot hiertoe 42 000 m² in, meer dan in de tentoonstelling van Brussel en zal bijzonder schitterend wezen. Het eresalon zal de spiegelzaal van het *Paleis van Versailles* verbeelden, versierd met gobelintapijten.

Het inrichtingscomiteit van de Franse deelneming zal in maart te Parijs een groot feest geven waarop heel het bestuur van de *Wereldfoor* wordt uitgenodigd.

8 februari 1913

Op voorstel van de heer De Vreese protesteren de *Hoveniersgasten* en de *Boerenbond*, beide maatschappijen van de Sint-Pieters-Aalststraat, tegen de afsluiting van de wegenis. In het lokaal *De Vrede* Sint-Pieter zal een nieuwe vergadering worden gehouden, om met twee advocaten de toestand te bespreken.

11 februari 1913

Opgelet! Een persoon van omtrent 28 jaar, blond en welsprekend, geeft zich uit als toezichter op de werken in de tentoonstelling. Hij biedt zich bij de kleine burger aan om jongelingen aan te werven en voor dit aanbod eist hij sommen volgens de bediening welke zij begeren uit te oefenen. De aftroggelaar is woonachtig te Gent en heeft op die wijze reeds vele slachtoffers gemaakt.

15 februari 1913

De Sint-Pieters-Aalststraat is thans aan beide kanten afgesloten door een monumentale poort. Daardoor strekt de Natiënlaan zich uit van de spoorwegviaduct tot aan het indrukwekkende gebouw van de Congo.

In de grote vijver van het park is nabij de *Trocadero* een groot karveel gebouwd, een schip met verschillende dekken die naar achter toe oplopen, in de zin van de vaartuigen waarmee Christoffel Columbus Amerika ontdekte.

In dit schip, dat reeds de kleuren van België en Frankrijk draagt, zal de tentoonstelling ingericht worden van het *Nitraat van Chili*. Het geheel, met kantoor op de oever van de vijver, zal de invoer van het nitraat in de haven van Gent voorstellen.

Aan de voltooiing van het *Feest- en Hofbouwpaleis* zijn nog steeds talrijke werklieden van verschillende vakken bezig. Dit belet de heer Burvenich echter niet dapper verder te doen in de overgrote feestzaal, om de onbehaaglijke ruimte te veranderen in een tuin met wandeldreven van de grilligste vormen, rond allerlei perken welke bestemd zijn om de duizenden planten en bloemen te ontvangen die voor de aanstaande hofbouwtentoonstelling uit alle landen van de wereld worden ingezonden.

Een nieuwe hoofdingang wordt ingericht aan de ronde hoek van de Citadel en Leopoldlanen, achter het beeld de Kerckhove.

In de Belvédèrelaan is het werken dat het een aard geeft: kloppen, zagen en timmeren. Talrijke afzonderlijke huisjes voor de verkoop van dranken en eetwaren rijzen er uit de grond.

Het *Casino-Kursaal* wordt opgericht nabij de spoorwegviaduct. Heel het stuk grond tussen de viaduct van de Krijgslaan, de spoorbaan, de Kleistraat en de Kortrijksesteenweg werd voor dat doel bij het terrein van de *Wereldfoor* ingelijfd.

Sedert geruime tijd werden op de werven van de tentoonstelling talrijke diefstallen gepleegd van koper en ijzer. De heer Piron, politiecommissaris van de 9° wijk, werd gelast het gestolen goed te gaan opzoeken. Hij vond het te

Gentbrugge en heeft het aangeslagen. Die persoon beweerde echter dat het hem geleverd werd door een handelaar die hem wekelijks leveringen deed van verscheidene metalen.

16 februari 1913

De heer secretaris van het *Propagandacomiteit tot Bevordering van het Vreemdelingenverkeer* gaf in het stadhuis lezing van een dagbladartikel, waarin geprotesteerd wordt tegen het al te hoog opdrijven van de huur voor huizen en kamers in de nabijheid van de tentoonstelling. Zulke feiten zijn van aard om vele personen die voornemens zijn naar Gent te komen af te schrikken.

Het comiteit heeft heden nochtans een duizendtal nette en goede logementen ter beschikking van de vreemdelingen, aan prijzen van 3, 5, 7 tot 10 frank en gemeenschappelijke slaappleaatsen aan 2 frank.

Verder werd nog aangehaald dat een Engelse maatschappij nabij *De Sterre* een zeer groot stuk grond heeft gehuurd, waarop zij in tenten en dergelijke goedkope slaappleaatsen zal inrichten.

Een grote leemte die tot nu toe bestaat is het gemis aan een bergplaats voor de automobielen van rijke vreemdelingen die op bezoek zullen komen. Het is volstrekt nodig de aandacht van de *Automobielclub der Beide Vlaanderen* hierop te vestigen.

Een ondercommissie werd benoemd om een reglement op te stellen voor het belonen van de huurkoetsiers, die het best hun gespannen in orde zullen houden.

17 februari 1913

Bij de opening van onze *World's Fair* zullen uit alle hoeken van Europa tal van meisjes komen om hun brood te verdienen. Alleen en vreemd in onze stad zullen zij omgeven zijn van vele gevaren op allerlei gebied. Tot welk beroep zij ook behoren is het de plicht te waken over hun zedelijke vrijwaring.

Daar dit natuurlijk geld kost wordt beroep gedaan op milddadige personen om dat schone werk te helpen verwezenlijken.

De leden van de *Internationale Katholieke Meisjesbescherming* afdeling Gent hebben met de *Damesstudiekring van Sint-Pieters* een werk ondernomen dat de grootste dienst kan bewijzen aan de menigvuldige Belgische en vreemde meisjes welke in de tentoonstelling dienst komen nemen als winkeljuffers.

Zij hebben reeds een groot lokaal als middenhuis tot hun beschikking, namelijk de *Internationale Home voor Jonge Vrouwen* in de Godshuizenlaan n° 2, op tien minuten afstand van de tentoonstelling.

De meisjes zullen daar mits een matige prijs, zonder onderscheid van nationaliteit of godsdienst een gulhartig onthaal genieten. Prijs: te beginnen van 60 frank per maand of 2,50 frank per dag. Er zal ook een rustzaal voor hen zijn binnen de omheining van de tentoonstelling.

Erevoorzitster is mevrouw de barones de Kerchove d'Exaerde, voorzitster de gravin de Hempinne.

20 februari 1913

Koning Albert heeft in het paleis te Brussel een afvaardiging van de *Koninklijke Maatschappij van Land- en Tuinbouwkunde* in bijzonder gehoor ontvangen.

Z.M. drukte zijn belangstelling uit voor de *Floralien* en de *Wereldtentoonstelling* en beloofde ten stelligste, op 26 april naar Gent te zullen komen om ze te openen. Daarop trok de afvaardiging zich terug, zeer in haar schik over het gulle onthaal.

23 februari 1913

Tijdens de aanstaande *Wereldtentoonstelling* zullen in onze stad niet minder dan 135 congressen plaatshebben. Volgens het aantal toegezegde bijeenkomsten op dit tijdstip kan men zeggen dat dit bijna juist is... als men het cijfer 1 wegneemt!

25 februari 1913

In de stedelijke raad vroeg de heer Vander Stegen een ogenblik de politiek terzijde te laten. Moest de algemene staking uitbarsten, dan ware dat een ramp voor onze grootse *Wereldtentoonstelling*, de betoging van onze bedrijvigheid. Hij legde een dagorde neer, bijna eensluidend met deze van de heer burgemeester, om allen die er kunnen toe bijdragen zulk gevaar te bezweren, uit te nodigen hun innigste best te doen. Deze werd aangenomen als volgt:

- de mogelijkheid van een algemene staking is politiek van aard om verstoring te brengen in het land, een aanzienlijk nadeel te berokkenen aan de handel en de nijverheid en kan in het bijzonder zeer erge gevolgen na zich slepen, voor de bijval van de *Wereldtentoonstelling* die op 26 april moet geopend worden;
- het zou diep betreuenswaardig zijn dit nationaal werk, waaraan lieden van alle denkwijzen zich verkleefd toonden, minstens gedeeltelijk in gevaar kan

- gebracht worden door politieke beroeringen;
- er moet afstand worden gedaan van alle partijkwesities, bewogen door de wens om de bijval te verzekeren van een onderneming waarvan het lot een aanzienlijke terugslag zal hebben op de toekomst van Gent;
  - het initiatief dat door van de burgemeesters van de hoofdplaatsen der 9 provinciën inzake de algemene staking wordt aangenomen moet van ganse harte worden ondersteund;
  - de hoop wordt uitgedrukt dat dank zij de medewerking en de verzoeningsgeest van al de mannen van goede wil, de vrede en de openbare rust niet in gevaar worden gebracht.

De heer Anseele sloot zich namens de radico-socialistische groep bij de dagorde aan. De heer Siffer verklaarde zulks niet te kunnen doen, daar er politiek onder schuilt en vroeg de splitsing aangaande de alinea over de burgemeesters.

De heer Braun betoogde duidelijk opgewonden dat, indien de heer Siffer de dagorde verwerpt, hij niet waardig is erelid te blijven van het *Uitvoerend Comité*.

27 februari 1913

Het *Belgisch Staatsblad* kondigde de namen af van de personen die voor alle groeps- en klassencomiteiten van de *Wereldtentoonstelling* te Gent deel uitmaken van de hogere beschermcommissie. De lijst beslaat niet minder dan 87 bladzijden.

1 maart 1913

Het *Vlaams Comité* heeft bij de heer minister van financiën geprotesteerd omdat al de tolbedienden welke bij de dienst van de *Wereldtentoonstelling* benoemd werden, geen Vlaams kennen.

De deelneming van de Franse luchtvaart zal buitengewoon belangrijk zijn. Er zijn inschrijvingen ontvangen van de grootste huizen van luchtvaarttoestellen. Verscheidene hydro-aeroplans zullen deelnemen aan de wedstrijden welke aan dat soort vliegtuigen voorbehouden zijn.

2 maart 1913

Het gemeentebestuur was voornemens op de gronden van de Clementinalaan

die nu nog langs de spoorbaan beschikbaar liggen een square aan te leggen, doch een Duits huis heeft een hogere huurprijs geboden om er tijdens de *Wereldfoor* een koffiehuis op te richten. Zeer waarschijnlijk zal dit aanbod door het schepencollege worden aangenomen.

In de kleine vijver nabij het gedenkteken van de gebroeders Van de Velde is het buizenet afgewerkt om de waterplas te verwarmen, teneinde er een uitheemse tuin van te maken. Weldra zal men aan het planten kunnen beginnen. Binnen de poort van de citadel is een talrijke ploeg aan de arbeid. In de driehoek links van de warme broeikas, wordt de *Tuin van de stad Gent* aangelegd. Aan de andere kant werkt men tussen de serren en de rotsen niet minder opgewekt aan de *Tuin van de stad Parijs*, waarvoor een krediet van 100 000 frank is voorzien. Men begrijpt dat er tussen de hofbouwkundigen van de beide tuinen een harde kamp wordt geleverd.

8 maart 1913

De Franse groep van de automobielen zal in het *Paleis van Frankrijk* tentoonstellen naast de klasse van het luchtvliegen.

De automobielfabrikanten, gegroepeerd onder het voorzitterschap van de markies de Dion, hebben 3000 m² voorbehouden en zijn voornemens ons een buitengewone deelneming te bezorgen.

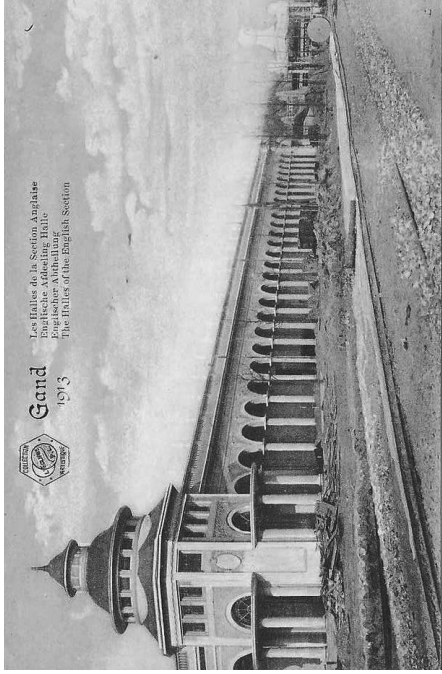
Een bijzondere trein zal de voorwerpen uit de tentoonstelling van Lyon naar Gent brengen. Een andere trein zal uit Parijs vertrekken.

Tot nu toe zijn de inschrijvingen ontvangen van 14 automobielermerken, 5 van rijwielen en motocycletten en meer dan 30 huizen van rijtuigmakerij, banden en benodigdheden. Bijna heel de beschikbare plaats is reeds besproken.

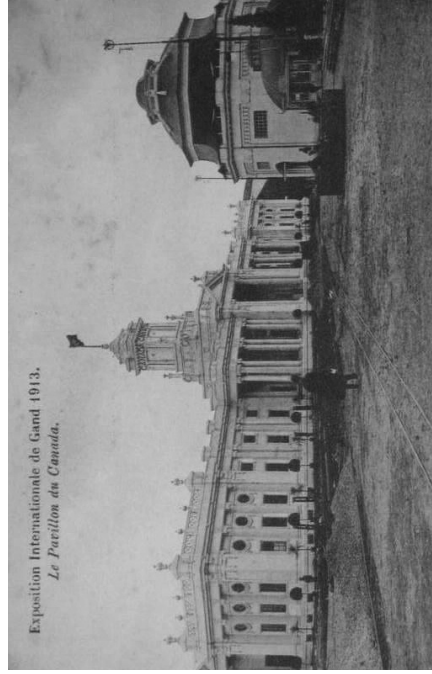
9 maart 1913

De afdeling van Duitsland staat reeds onder dak en zal in zijn linkervleugel een spijshuis hebben, omgeven door een zeer lieve tuin. Binnen de hal zal men behalve een eresalon, een aan de Duitse kunst voorbehouden zaal aantreffen, waar de voornaamste Duitse kunstenaars zullen tentoonstellen.

Langs beide zijden zullen de galerijen voor de verschillende nijverheden geschikt zijn. Er zal in de hal ook een *cinématograaf* worden opgesteld, die kosteloos voor de ogen van het publiek de belangrijkste zichten zal ontrollen welke betrekking hebben op de *Nijverheids- en Kunsttentoonstelling* in het Duits keizerrijk.

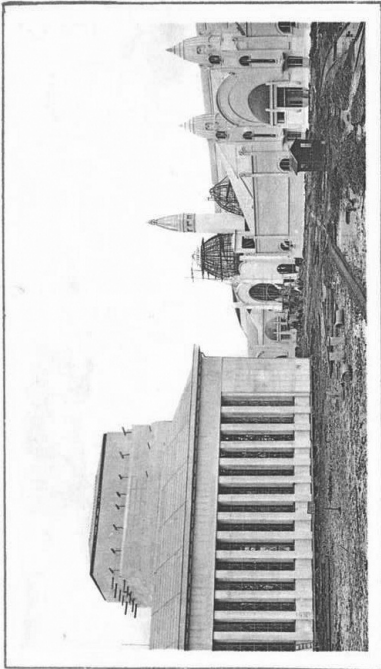

Engeland

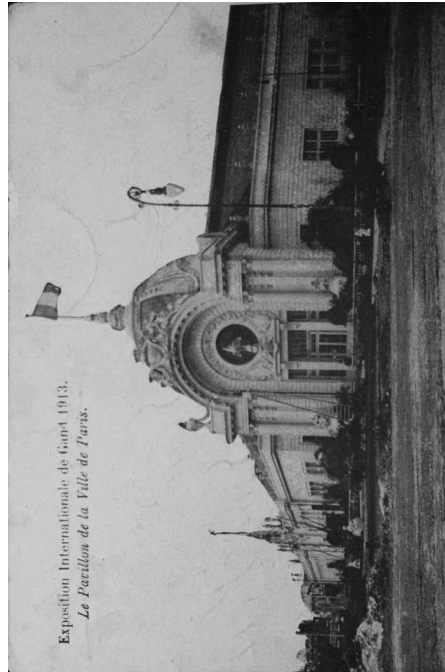

Canada

Paviljoenen

Duitsland en Hal der Machines (In opbouw)

Parijs

11 maart 1913

Teneinde elk verder misverstand te voorkomen inzake vaststelling van de verantwoordelijkheid bij taalmisbruiken met betrekking op de *Wereldtentoonstelling* acht *het Vlaams Comité* het nuttig de aandacht van het publiek te vestigen op het feit dat tot hiertoe het verdrag van 19 oktober 1912 bevredigend werd nageleefd.

Een rondschrijven in verschillende talen opgesteld is aan al de groepen, klassen, congressen en officiële afgevaardigden van de vreemde natiën gezonden. Daarin wordt herinnerd dat er in België twee nationale talen zijn, beide grondwettelijk gelijk: het Nederlands en het Frans. België is samengesteld uit 5 Vlaamse provinciën waar Nederlands wordt gesproken door 4 miljoen Vlamingen en 4 Waalse, waar 3 miljoen Franstaligen zijn.

De *Wereldfoor* is gelegen in de hoofdstad van het Vlaamse land. Het is dus wel gepast daaruit de logische gevolgtrekking af te leiden dat deze tentoonstelling, wat betreft de regelmatige toeloop der bezoekers, in de eerste plaats zal moeten rekenen op de bevolking van het Vlaamse land en het naburige Holland. Het bureel van de *Algemene Commissaris der Regering* zal zich desnoods gelasten met de vertaling in het Nederlands en het Frans van al de drukwerken welke uitgaan van de vreemde afdelingen en klassen.

13 maart 1913

In de Kamer stelde de heer C. Huysmans de volgende vraag aan de minister: "De heer David, Frans minister, legde in de Kamer van Volksvertegenwoordigers een verklaring af aangaande de deelneming van zijn regering aan de Gentse *Wereldtentoonstelling*. Daarin zegde hij onder andere:

De Kamer weet om welke redenen de Franse regering en het parlement er in toestemden, Frankrijk te laten deelnemen aan de Wereldtentoonstelling van Gent. Wij werden uitgenodigd door een zeer machtige Belgische instelling. Het Uitvoerend Comité staat onder leiding van de heer Cooreman, die voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers was.

De stad vroeg vooral de deelneming van Frankrijk, omdat wij daar op een terrein stonden waar onze invloed in de vreemde bijzonder betrokken was. Frankrijks deelneming was dus voor onze naburen en vrienden uit België iets meer dan een handelsbetoging, het was een zeer duidelijke wilsuiting van het land om, in alle vrijheid, zijn vroegere strekkingen te handhaven, om een onzijdig land te blijven, onafhankelijk van elke andere natie. De Kamer kent thans de gedachte der regering. Ik ben ervan overtuigd dat zij die wil zal volgen.

Begrijp ik de verklaring goed, dan zouden het *Uitvoerend Comité* en het bestuur van de stad Gent de deelneming van Frankrijk niet hebben gevraagd tot inrichting van een betoging der Franse beschaving, wat door al de Belgen zonder onderscheid zou worden toegejuicht.

Wel met het klaarblijkelijk doel een bestendige betoging in te richten tegen diegenen onder de Belgen, die menen dat een meerderheid van ons Belgisch parlement nog het recht heeft de nationale voertaal te kiezen welke dient gebruikt te worden in een Belgische universiteit, gelegen in het hart van het Vlaamse land.”

Antwoord van de heer burgemeester en schepenen aan de minister:

“Als gevolg op uw brieven van 20 januari en 18 februari jongstleden, hebben wij de eer u te melden, dat het gemeentebestuur de medewerking van Frankrijk evenals die van andere landen gevraagd heeft, met het doel al de natiën een nieuwe gelegenheid te geven over de gemaakte vooruitgang op elk gebied te oordelen en een heilzame en vreedzame mededinging tussen hen te doen ontstaan. Meer deed het gemeentebestuur niet.

De stad Gent heeft met rechtmatige voldoening en diepe erkentelijkheid vastgesteld, dat haar oproep door de meeste vreemde landen werd beantwoord, doch dat vooral Frankrijk er zich op toelegt glansrijk aan de tentoonstelling deel te nemen.”

16 maart 1913

Een toevloed van aanvragen om plaatsruimte te huren voor koffie- en spijshuizen, doet van heden af de onmogelijkheid voorzien gevolg te geven aan degenen die na het einde van de maand zouden indienen.

Het *Plein der Attracties*, 16 ha groot, geraakt van dag tot dag wondersnel voltooid. De uitbatende maatschappij heeft het bestuur overgedragen aan de heer Fernand Akoun, één der ervaren *managers* van het *Luna-Park* te Parijs.

De dierengroep *Bostock*, die slechts aan de grootste tentoonstellingen deelneemt, heeft er prijs op gesteld aanwezig te zijn en de medewerking is verzekerd.

19 maart 1913

De voorbereidende metselwerken voor het plaatsen van de prachtige beeldengroep die door de graaf de Lalaing aan de stad werd geschonken vorderen goed. Het kunstgewrocht zal opgericht worden tussen de fontein de Kerchove en de Kortrijksesteenweg. Het eigenlijke bassin is voltooid en men plaatst

thans de laatste arduinen omheining. Het monument zal weldra worden aangebracht.

22 maart 1913

Men is begonnen aan het opstellen van het *Ros Beyaert en de Vier Aymonskinderen*, het groots kunstgewrocht van de heren Ingels voor het paard en De Beule voor de vier mensfiguren.

De groep is geplaatst midden de ronde vijver van de Erelaan, tussen de burelen van het *Algemeen Bestuur* en deze van de post, politie, brandweer, enz.

25 maart 1913

Het tweede deel van het verheven beeldhouwwerk *Verheerlijking van de Arbeid en de Wetenschap*, vervaardigd door de heer Van Biesbroeck junior, zal zondag en maandag aanstaande openbaar worden tentoongesteld in zijn werkhuis aan de Nijverheidslaan.

26 maart 1913

In een interview aangaande de algemene werkstaking heeft de heer Coppiepers, één der bestuurders verklaard dat de *Wereldtentoonstelling* op de gestelde dag zou gereed geweest zijn.

Op de vraag of de bezoekers zullen komen antwoordde hij dat dit een vraagteken was. De aankondiging van de algemene werkstaking zal wellicht de ontwerpen van vele toeristen wijzigen en misschien niet de toeloop veroorzaken die men wel mocht verhoppen.

Tot nu toe heeft geen enkele tentoonsteller van de *Floralien* zijn beloofde bijtreding ingetrokken. Allen zullen op post zijn en alles wordt overheerlijk. Maar om de overgrote onkosten te bestrijden moeten er tienduizenden personen op afkomen. Op de vraag of we die krijgen kan niemand antwoorden. Laat ons hopen...

28 maart 1913

Het vervoer van reizigers, zowel binnen de eigenlijke *Wereldtentoonstelling* als in het gedeelte van het park, het *Feestpaleis* en de *Attracties*, zal geschieden met kleine treinen die op benzine lopen. Acht locomotieven van het type *Decauville* en 20 wagonnetjes zijn besteld. De spoorweg is in de vorm van een lus aangelegd en de totale omloop bedraagt omtrent 5 kilometer.

29 maart 1913

Sedert gisteren worden de brieven die in de post te Brussel worden besteld, gestempeld met *Gent-Tentoonstelling - Gand-Exposition*. Een goede reclame! Voor de twee grote bierhuizen zijn overeenkomsten gesloten met een bekende firma uit München.

Er zullen miljoenen worden uitgegeven voor de verlichting. Alle bomen worden versierd met elektrische lampen, wat 's avonds een toverachtig schouwspel zal opleveren, vooral aan de vijver, waar de meest afwisselende kleuren het oog zullen verlustigen.

1 april 1913

De heer burgemeester kondigde in de stedelijke raad aan dat de algemene werkstaking vanaf 14 april wegens het samentreffen met de opening van de *Wereldtentoonstelling* en de *Floralien* op 26 april bijzondere verplichtingen oplegt.

Hij hoopte dat de staking van korte duur zou zijn en men niettegenstaande alles, dank zij de wijsheid en het verstand van de werkliedenklasse in algemene geestdrift de inhuldiging der *Floralien* volksgezind zal kunnen vieren.

De heer Anseele erkende dat de staking van aard zal zijn om de *Floralien* schade te berokkenen. Dat is spijtig, maar de werklieden, het zout der samenleving en de ruggengraat van België, mogen zich hun rechten niet laten missen en zich niet laten verdrukken.

3 april 1913

Professor Vanni, Italiaanse natuurkundige, is gisteren naar Brussel gekomen om met de heer Goldschmidt maatregelen te treffen voor de proefnemingen met de draadloze telegraaf, die deze zomer in de *Wereldtentoonstelling* tussen Gent en Rome zullen plaats hebben.

4 april 1913

In een diorama van de galerij rond het panorama van de Congo zal zo volledig mogelijk een zendingspost van de *Missien* worden afgebeeld, met de kerk, de verschillende gebouwen, de schoolinrichtingen en andere. Daarenboven zullen de zendingen hun merkwaardige verzamelingen Congolese kunst tentoonstellen.

7 april 1913

De hallen, paviljoenen en hovingen van de *Wereldtentoonstelling* beslaan een oppervlakte van 135 ha, dat is 135 maal zo groot als de Vrijdagmarkt, een uitgestrektheid die tot nu toe door geen enkele tentoonstelling in België werd bereikt.

8 april 1913

In de Franse afdeling zal de bewaking gedaan worden door bijzonder personeel uit Frankrijk dat meestal bestaat uit gewezen soldaten. Morgen zullen er reeds een veertigtal aankomen. Hun overste, die zij *capitaine* noemen, wordt ook verwacht.

9 april 1913

Aangaande de algemene werkstilstand heeft de heer Coppieters verklaard dat er in de *Wereldfoor* niet zal gestaakt worden. Het bureel van het *Socialistisch Comité* aanziet de terreinen als onzijdig gebied.

De heer burgemeester heeft het nieuwsagentschap *Havas* verzocht, een telegram te zenden aan al de vreemde bladen van de wereld, om het nieuw feit te melden, alsook dat de *Wereldtentoonstelling* en de *Floralien* op 26 april bepaald worden geopend.

10 april 1913

Terwijl de onderhandelingen tussen het *Uitvoerend Comité* en de maatschappij *Zeppelin* over de reizen per bestuurbare ballon tussen Düsseldorf en Gent veel kans hebben om te lukken, doet men opmerken dat het ontwerp in militaire kringen veel tegenstand ontmoet en wel om een heel bijzondere reden.

De tocht Düsseldorf - Gent gaat juist over de versterkte stelling van Antwerpen en het nieuw versterkt kamp, waarvan de forten bijna voltooid zijn. De meeste zijn echter nog niet van hun koepel voorzien, zodat vanuit de schuit van een ballon de inwendige inrichting gemakkelijk zichtbaar is.

De Belgische legerstaf denkt dus dat men aan vreemde, bestuurbare luchtballons, bemand door vreemde officieren, niet mag toelaten boven deze militaire stellingen te komen zweven.

Er zou in de toestand kunnen verholpen worden door de ballons uit Keulen te doen vertrekken in plaats van uit Düsseldorf. Dan nog zou de tocht moeten gaan over Maastricht en Brussel, teneinde de streek van de forten van Luik te

vermijden.

11 april 1913

De inhuldiging van het *Oud-Vlaanderen* zal plaatshebben op zondag 20 april om half één uur. Aan de genodigden zal om 1 uur een noenmaal worden aangeboden.

Aangezien de *Wereldfoor* door de socialistische syndicaten tot onzijdig terrein is verklaard, zullen de nijveraars maandag grotere ploegen aan het werk kunnen zetten.

15 april 1913

Zaterdag is in onze stad een hele troep *Afrikaanders* aangekomen, bestemd voor het *Senegalees Dorp* dat gebouwd wordt nabij de kruidentuin, aan de hoek van de Ledeganckstraat.

Gisteren zat heel de troep mannen, vrouwen en kinderen met allerlei reisgoed eerst in de Musschestraat, nabij de burelen van de tentoonstelling. De vrouwen haalden kleine houten pijpen uit en vroegen aan de omstanders een weinig tabak, waarna ze smakelijk begonnen te roken.

De impressario van het *Ghent Syndicate LTD* dat hen voor de Wereldfoor heeft aangeworven is wat later ter plaatse gekomen en heel de troep werd voorlopig ondergebracht in de lokalen van de oude vesting.

De werkstaking deed zich gisteren in de tentoonstelling weinig voelen. Wij hebben al de werven doorlopen en overal was men nagenoeg voltallig aan het werk. De gewone bewakers houden er toezicht.

16 april 1913

Een twintigtal soldaten uit Holland zal heden in onze stad aankomen om de ere- en bewakingsdienst te doen in het Hollands paviljoen. De afdeling zal worden gehuisvest in de kazerne aan het Sint-Pietersplein.

De Hollandse onderofficieren zullen op dezelfde voet worden geplaatst als de Belgische en de korporaals en soldaten gelijk onze troep. Tijdens hun verblijf in de kazerne moeten de Hollandse militairen zich onderwerpen aan de gewone tuchtmaatregelen van het Belgisch leger. De onkosten worden door de Hollandse regering vergoed.

Men verzekert dat een aantal Duitse werklieden die gestaakt hadden over de

grens zijn gezet. Intussen is het getal werkverlaters in de tentoonstelling niet zeer aanzienlijk. Een blad had aangekondigd dat een aantal tentoonstellers zich wegens de werkstaking hadden teruggetrokken. Dat gerucht is heel en al vals.

17 april 1913

De Verenigde Staten van Amerika nemen officieel deel aan de *World's Fair*. De regering van Washington heeft daarvoor een toelage verleend van 13 000 dollar, vooral voor de producten van Californië.

18 april 1913

De zaak van de luchtpost is op goede voet. Het vertrek- en landingspunt van de aeroplans te Gent zal het Sint-Denijsplein zijn, nabij de tentoonstelling. De inrichters onderhandelen thans met gemeentebesturen en sportmaatschappijen voor het bepalen van andere nederdalingen in verband met de brievenpost.

19 april 1913

Eindelijk heeft men de vuilhoek nabij de viaduct van de Kortrijksesteenweg weggeruimd, aan de ene kant vervangen door een laag muurtje met een hekken en aan de andere kant door een muur in schone arduinsteen. Een goede verbetering!

Talrijke personen die zich naar de tentoonstelling begeven klagen over het volkomen gebrek aan *pisciënen*. Misschien zouden er kunnen geplaatst worden in het struikgewas dat langs de Sint-Pieters-Aalststraat het voorplein van de tentoonstelling begrenst.

Het *Paviljoen* van de *Drukkers* in het *Eresalon* is eenvoudig een grote geworden en blijft nog steeds onvoltooid. De verdeling van het plan is zeer praktisch. Een grote zaal voor het tentoonstellen in het publiek, een vertrek om te werken, een telefooncabine, enz. Niets ontbreekt er aan tenzij... dat er denklijk tegen de opening niets zal gereed zijn!

In het paviljoen van de post, de telefoon en de telegraaf is een deel voorbehouden aan een bankinrichting, die binnen de omheining van de tentoonstelling allerlei gewone verrichtingen zal doen. Er zullen drie bedienden zijn, één van de *Bank van Vlaanderen*, één van de *Bank van Gent* en één van de

Centrale Bank. Een raad welke bestaat uit twee bestuursleden van iedere deelnemende bank, zal de werkzaamheden beheren.

20 april 1913

Aan het *Ros Beyaert* wordt het voetstuk voltooid waarop de krijgers moeten uitgestrekt liggen welke onder de slagen van de *Vier Aymonskinderen* zijn gevallen. De prachtige ruitergroep zal er stellig veel bij winnen. Op de vier grote voetstukken middenin de leuning van de vijver zijn de zeepaarden en zeekoeien van de befaamde beeldhouwer Dubar geplaatst.

De indrukwekkende groep van de heer Van Biesbroeck is thans ook in zijn geheel opgesteld.

21 april 1913

De *Verbroedering der Vlaamse Hoofd- en Treinwachtters* ontving van het beheer der spoorwegen een brief waarin de heer minister heeft voorgeschreven, de hoofdwachtters en wachtters die tijdens de *Wereldtentoonstelling* en het aanstaande badseizoen naar sommige standplaatsen in het Vlaamse land uitgezonden worden, te zullen kiezen onder de bedienden die de Vlaamse taal grondig kennen.

“Garage voor 80 auto's en 1000 velo's rechtover de hoofdingang
Kortrijksesteenweg 258 te Gent
Voor de velo's 0,50 frank”

(aankondiging)

23 april 1913

Men zal moeten bekennen dat de *Floralien* een uitstekende gelegenheid zijn om de *Wereldtentoonstelling* zelf in enkele dagen tijd over heel de wereld te doen kennen.

Uit officiële bron is vernomen dat Hunne Majesteiten koning Albert, koningin Elisabeth en prins Leopold de plechtige opening van de *Floralien* zullen bijwonen.

Zij zullen te Gent-Sint-Pieters te 2 1/2 uur aankomen en zich langs de Elisabethlaan, de Kortrijksesteenweg en de Citadellaan naar het *Feestpaleis* bege-

ven, enkel de *Floralien* bezichtigen en de stad rond 5 1/2 uur verlaten. Langs de weg die moet doortrokken worden is men bezig masten te planten, sommige met de Belgische kleuren, andere met de kleuren van de stad. Het is te hopen dat de inwoners enigszins tot de algemene feestviering zullen meehelpen door hun huizen te bevlagen.

Zeer talrijk zijn de aanbiedingen van huizen en kamers aan het *Comiteit tot Huisvesting*, doch de aanbieders vergeten zich aan de bestaande reglementen te houden. Zij betalen de taks niet, zonder welke de officiële inschrijving niet plaats heeft. Aan zulk aanbod kan dus geen gevolg worden gegeven.

25 april 1913

Het is in de omtrek van de *Wereldtentoonstelling* even goed als binnen het terrein gemakkelijk te zien dat de opening nabij is. Wat een drukte, wat een beweging!

De burelen in de Musschestraat worden letterlijk bestormd door personen die inlichtingen vragen, tentoonstellers die hun plaats komen opeisen, pakjesdragers en loopjongens, terwijl aan de hoofdingang de automobielen en andere rijtuigen veel last hebben om zich een weg te banen. Zo talrijk zijn ze.

Niet minder dan 150 tot 200 spoorwagons per dag worden uit allerlei richtingen aangevoerd en dank zij het wijs beleid tot aan de hallen gebracht waarvoor zij bestemd zijn. Daar worden de kisten afgeladen en op *duiveltjes* of per wagonnetjes naar de plaats van hun bestemming gebracht.

Weinig tentoonstellers echter pakken dadelijk uit, want binnen de hallen is men meestal nog aan het timmeren, schaven en verven. Zij zouden niet graag hun waren zien bederven.

Een deel van de vertraging mag wel aan de algemene staking verweten worden, die vanaf heden gelukkig voorbij is. Want zo men binnen de tentoonstelling zelf er weinig door geleden heeft, is veel van wat in de werkhuizen of de winkels moest gemaakt of voltooid worden, er door achterop geraakt.

De openbare dienst zou de toegangen tot de *Wereldfoor* moeten doen reinigen. In de Musschestraat ligt de vuilnis opgehoopt nabij de afsluitingsmuur van de spoorweg. Ook langs de kant van de Sint-Pieters-Aalststraat moet er eens met de grove borstel worden doorgedaan.

Een comiteit, gelast met de ontvangst van een honderdtal vreemdelingen voor twee dagen te Gent, heeft naar slaapgelegenheid voor die bezoekers gezocht en men vraagt tot 50 frank per nacht voor één persoon. Met zulke hoge prij-

zen te vragen zal men de vreemdelingen die naar Gent komen wejagen naar Brussel, Brugge en Oostende om er de nachten te gaan doorbrengen!

De luchtvaartpost die het monopolie van de briefwisseling per vliegtuig heeft, zal zaterdagmiddag van het Sint-Denijsplein een eerste reis aanvangen.

De heer Henri Crombez zal met zijn monoplaan Perdussin de clichés van de aankomst der koninklijke familie en de inhuldiging van de Floraliën meeneemen, in bestemming voor de Parijse dagbladen. Onderweg zal hij de poststukken afgeven welke bestemd zijn voor Doornik.

Indien de luchtgesteltenis enigszins voordelig is zullen wij dus zondag te Gent Parijse dagbladen ontvangen met fotografieën van de belangrijkste gebeurtenissen op de grote dag die voortaan beroemd zal zijn in de Gentse geschiedenis.

Erik De Keukeleire

Fragmente uit "De Wereldtentoonstelling van Gent in 1913 - 1896-1920" - 352 pagina's - 2004, uitgave in eigen beheer.

Nota van de Redactie

Dit was het 50e artikel van onze onvermoeibare medewerker Erik De Keukeleire! Wie doet er beter?